

Rupel.blad

oktober 2009

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

CONTACT

Rupelstreek

Aartselaar

Contactpersonen

Erik De Keersmaecker (voorzitter): 03/887.13.72
Carine Wils (secretaris): 03/888.30.74
Guy Buyst (penningmeester): 03/888.62.62
Ludwig Laureyssens: 015/31.99.07
Francis Mertens: 03/887.15.24
Mil Spruyt: 03/844.47.61
Dirk Vercauteren: 03/887.31.28
Ilse Wachters: 03/887.51.69

Kern Boom-Rumst

Sven Lambrecht (voorzitter) : 0499/23.98.00
Ludwig Laureyssens (penningmeester): 015/31.99.07
Fried Happaerts (secretaris): 03/888.81.15
Patrick Smits, Marleen Senecaut, Lieve De Clerck, Fons Van den Heuvel, Annie De Wachter, Marijke Van De Ven, Julien Moens, Diane Mason, Wouter De Loose, Rita Claes, Wim Van Rymentant, Dirk Struyf, Jan Belmans, Wim Van Nunen, Guy Verschaeren, Vera Grieten, Marc Zegels

Milieuraden

Boom: Nico Wismantel, Dirk Struyf
Hemiksem: Peter Hofman
Niel: Carine Wils
Rumst: Rita Claes, Diane Masson, Louis Bertels, Christel Sweeck, Winfried Vangramberen
Schelle: Ilse Wachters, Stefan Van Roeyen

Website Rupelstreek

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Email : erik.dk@skynet.be

Bezoekerscentrum 'De Paardestal'

Boomsestraat 221 - 2845 Niel

Open tijdens de wintermaanden (oktober/maart). Iedere eerste zondag van de maand, van 13u tot 17u.

Info: Frank Van de Velde: 03/888.39.44

Lay-out Rupel.blad: Fried Happaerts

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) en Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar)

Via onze elektronische Nieuwsbrief brengen we berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden. Wil je deze elektronische nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een mail naar Luk Smets (luk.smets@telenet.be), met vermelding van naam en "ja, Rupel.flits" of "ja, Natuurflits Aartselaar"

Opvang gekwetste wilde vogels

Vogels vallen gemakkelijk als verkeersslachtoffers of ze vliegen tegen ramen aan. Wanneer u een gekwetste of zieke vogel wilt oppakken, gooit u er best vooraf een doek of jas over. Het donker kalmeert de vogel. Kleine vogels neemt u voorzichtig vast. Grotere vogels en vooral roofvogels steeds met handschoenen oppakken. Blijf steeds buiten het bereik van de snavel en pas ook op voor de klauwen van roofvogels. Licht gewonde of gekwetste vogels laat u het best tot rust komen op een donkere plaats (vb. In een kartonnen doos). Bij ernstige kwetsuren of ziekte neemt u contact met het vogelasiel in Malderen.

Vogelopvangcentrum Malderen, Boeckheide 51 - 1840 Malderen.
Tel: 052/33.64.10

Contactpersonen

Johan Herreman (voorzitter en geleide wandelingen):
03/887 27 98 – herreman.johan@skynet.be
Hilde Janssens (secretaris):
03/887 36 45 - hiljans@hotmail.com
Luk Smets (penningmeester, ledenadministratie en communicatie): 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be
Ivan Bogaerts: 03/88716 46 (beheer)
Johan Peymen: 03/877 61 50 (beleid)
Ria Thys: 03/289 73 66 (educatie: cursussen en uitstappen)
Ronny Verelst: 0475/58 55 70 (studie)
Gert Verschueren: 03/88710 28
(educatie: geleide wandelingen)

Milieuraad

Johan Peymen
Luk Smets
Ronny Verelst
Gert Verschueren

Gecoro

Afvaardiging sector Natuur: Johan Peymen
Plaatsvervanger: Luk Smets

Website Aartselaar

www.natuuraartselaar.be

Voorwoord

Inhoudstafel

De zomer van 2009	3
Nieuwe aankoop in het Niels Broek	4
Palingen in het nauw	6
De Gekroesde melkzwam op een oud gipsstort	8
inhuldiging infobord over Laativliegers	10
Inbrekers blijken vleermuizen te zijn	11
RupelAartjes	12
Behaag ... Natuurlijk 2009	14
Vogels in de regio: Zomer 2009	15
Natuurvierdaagse aan de Opaalkust in Noord-Frankrijk	16
Oproep beheerswerkdag Bos N	18
Geslaagd maaibeheer Oude Nete-arm	19
Natuur.kalender 2010	19
Cursus Kijken naar spechten, ...	20
Cursus Spoorzoeken	21
Natuurkalender Rupelstreek	22
Natuurkalender Aartselaar	26

De zomer van 2009

Velen zullen zich de zomer van 2009 later herinneren als een erg mooie zomer, met erg veel zonnedagen en vele momenten om te wandelen of te fietsen, zonder constant het regenscherm boven te halen of op zoek te gaan naar een schuilplaats voor de regen...

Met Natuurpunt Rupelstreek zijn er wellicht nog vele andere dingen die we ons later zullen herinneren. De belangrijkste herinnering zal ongetwijfeld het feit zijn dat we het voorbije halfjaar een enorme boost gekregen hebben door een instroom van een aantal erg gemotiveerde vrijwilligers. Mannen en vrouwen waarop je kan bouwen. Zonder die sterke instroom van vrijwilligers was er geen sprake van Natuurpuntinfostands tijdens Mano Mundo, de Planten- en ambachtenmarkt, Schorremorrie of laatst tijdens de zoektocht in de school Boom Park, of de organisatie van Natuurpuntcafés aan het Zuidelijk eiland of het batscafé tijdens de Nacht van de Vleermuis.

Dankzij dergelijke evenementen kunnen we Natuurpunt voorstellen aan een groot publiek. Soms op een speelse manier met het Rad van de Natuur, een deels speels en educatieve manier zoals het kerkuilbraakballen pluizen, of de meer directe manier bij het ledenwerven. Dankzij deze nieuwe vrijwilligers en diegenen die er reeds langer bijwaren zitten we voor enige jaren goed bij Natuurpunt Rupelstreek.

Goed zitten we ook wat de aankoop van natuurgebieden betreft. Na ruim 6 jaar af en aan onderhandelen met de eigenaar konden we op 3 september een aankoopakte ondertekenen waardoor Natuurpunt eigenaar wordt van 5 ha natuurgebied in het Niels Broek. Samen met eerdere aankopen heeft Natuurpunt nu 11 ha in eigendom in het Niels Broek. De komende we-

ken, maanden en zelfs jaren zullen we daar onze handen vol hebben. Tijdens de lente van 2010, wellicht op zondag 25 april, tijdens de Dag van de Aarde, plannen we een mini-happening waarbij we de nieuwe wandeling door het Niels Broek willen voorstellen en waarbij je tevens voor het eerst van knooppunt naar knooppunt kan wandelen in de Rupelgemeenten Boom, Niel en Rumst.

Het wandelnetwerk, een project van het regionaal landschap Rivierenland, waarbij Natuurpunt Rupelstreek een stevige bijdrage heeft geleverd, wordt dan eveneens geopend. Via dit wandelnetwerk kunnen we tevens een link maken tussen het Niels Broek en Walenhoek, waardoor je op een mooie dag een heerlijke wandel- en natuurkijkdag kan beleven in onze regio. Een regio die trouwens mooier en mooier wordt. Schelde, Rupel en Nete slingeren opnieuw als vanouds als natuurlinten langs onze regio. Wie had er nauwelijks 10 jaar geleden van kunnen dromen om te kijken naar vissers langs de Rupel. Of naar prachtige natuurbeelden van de zich in de wind drogende aalscholvers op een drooggevallen slikplaat aan de samenvloeiing van Nete en Rupel. Hun buik vol met vis, opgeslokt uit een opnieuw visrijke rivier. Ondertussen maken we ons klaar voor een nieuwe ronde wintervogels tellen langs de rivier.

Geniet tenslotte volop van de herfst en we hopen jullie terug te zien op één of meerdere natuurmomenten van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Erik

Nieuwe aankoop van Natuurpunt in het Niels Broek

Erik De Keersmaecker

Op donderdag 3 september ll. werd op het kantoor van notaris Lamot in Niel de aankoopakte ondertekend waardoor Natuurpunt eigenaar werd van 5 ha natuurgebied in het Niels Broek. De aankoop kadert in een project van Natuurpunt Rupelstreek om een groot aaneengesloten natuurgebied te creëren in het Niels Broek. Het project startte precies 10 jaar geleden, op 10 december 1999, met de aankoop van 5,5 ha natuurgebied. Toen ging het over enkele, aan elkaar grenzende percelen, met onder meer een populierenbos en een wiel, een restant van een dijkdoorbraak in het verleden.

Op 23 augustus 2006 konden we met Natuurpunt een tweede aankoop in het Niels Broek realiseren, met de aankoop van een perceel van 0,5 ha natuurgebied naast de Korte Ameldijk. Momenteel is Natuurpunt eigenaar van 11 ha natuurgebied in het Niels Broek. We zijn dus goed op weg, ook in de nabije of verdere toekomst zullen we trachten om in het Niels Broek percelen natuurgebied aan te kopen.

Een lang verhaal...

Dat een dergelijk project geen eenvoudig verhaal is, bewijst deze recente aankoop. Op 15 januari 2003 konden we voor het eerst de eigenaars van de percelen, de familie de Meester contacteren. Nauwelijks 3 maanden later kregen we een bericht van de familie dat ze bereid waren om hun gronden in het Niels Broek te verkopen. Probleem was echter dat het merendeel van die gronden verpacht waren en dat hun vraagprijs veel te hoog was voor een eventueel bod van Natuurpunt.

Heel het verhaal heeft uiteindelijk 6 jaar aangesleept met vele ups en downs. Het resultaat is wel dat we deze aankoop nu konden realiseren en dat we tevens de gronden pachtvrij konden aankopen.

Een erg gevarieerde aankoop

In tegenstelling tot eerdere aankopen gaat het dit keer om verschillende verspreid liggende percelen met diverse

karakteristieken. Het voordeel van onze vroegere aankopen is wel, dat ze nu een verbinding tot stand brengen met deze percelen,

zodat Natuurpunt nu eigenaar is van een aaneengesloten natuurgebied.

Een van de aangekochte percelen dat wellicht het meest in het oog springt is de Broeklei. Het klinkt misschien eigenaardig, maar de Broeklei is een private veldweg met een openbaar karakter. Natuurpunt is nu eigenaar van de Broeklei, vanaf de veldweg naar de boerderij van de familie Van Outgaerden tot aan de Korte Hamelweg.

Tweede merkwaardige aankoop is een deel van de Korte Hamelweg, van de Broeklei tot de voet van de Rupeldijk. Ecologisch de meest waardevolle percelen zijn enkele verruigde weilanden met een wiel, grenzend aan de Rupeldijk en eveneens grenzend aan het in 1999 door Natuurpunt aangekochte boscomplex.

Een ander ecologisch erg waardevol perceel is een oud boscomplex, dat eveneens aansluit bij het vroeger aangekocht boscomplex.

Een verruigd rietland in de hoek van de Rupeldijk en de Korte Hamelweg werd eveneens aangekocht.

De aankoop tenslotte van een weiland langs de Broeklei biedt ons een prima t o e g a n g tot de verruigde weilanden aan de Rupeldijk.

verruigde weilanden Niels Broek

Natuurinrichting

De aangekochte percelen bieden heel wat mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Het verbreden van sloten, het uitgraven van verlande poelen en de aanleg van nieuwe poelen, het afgraven van verruigde rietvelden, het aanplanten van knobbomen, hagen en houtkanten.

Misschien ook wel het aanplanten van een kleine hoogstamboomgaard, kortom, een waaier van ideeën warelen door onze hoofden...

Wat er uiteindelijk gerealiseerd zal worden is afhankelijk van de gesprekken en onderhandelingen tijdens de komende weken en maanden met de verantwoordelijken van Natuurpunt Beheer en ook met de gemeente Niel.

OLVI's in het Niels Broek

Een ander belangrijk streefdoel van Natuurpunt is de afbraak van koterijen en oude afsluitingen. De aanzet daartoe werd gegeven tijdens de jaarlijkse Dag van de Dienstbaarheid van het

Afbreken van koterijen door de OLVI's

Broeklei

verruigd riedland

weiland langs de Broeklei

Boomse Onze-Lieve-Vrouwinstituut. Tijdens de Dag van de Dienstbaarheid stellen de laatstejaarsstudenten van het OLVI zich een dag lang ten dienste van een sociale organisatie, een verzorgingsinstelling of een organisatie die rond milieu of natuur werkt, zoals Natuurpunt. Vanuit de visie van het OLVI betekent de Dag van de Dienstbaarheid naar de studenten toe een mogelijkheid tot verruiming van hun leefwereld en een kans tot belangeloze inzet en solidariteit. Dit jaar trokken we met 19 studenten en een lerares naar het Niels Broek voor het afbreken van enkele koterijen langs de Rupeldijk.

Gewapend met koevoeten, breekijzers, voorhamers, kruiwagens en een lange pensbaar werden de koterijen, waaronder een heuse caravan op een halve dag gesloopt en na de middag werd het afval netjes gescheiden per materiaalsoort.

Een dikke dank U aan de OLVI's: Niels De Vocht, Jens De Roovere, Geoffrey Vervoort, Steven Hellemans, Jens Bouckaert, Wouter De Maeyer, Benjamin Van Rompaey, Bram Van Dooren, Thierry Van de Velde, Sebastiaan Heyster, Tars Veulemans, Peter Muyshondt, Tim Paelinckx, Thomas Mariën, Michel van Dam, Gena Kagermanov, Stefaan Lamberts, Michaël Verlinden, Marijn Turelinckx en lerares Lizy Van Rompaey.

Linken met Walenhoek

De gemeente Niel schittert met de aanwezigheid van 2 prachtige natuurgebieden op haar grondgebied: het Niels Broek en Walenhoek. De afstand tussen beide gebieden is niet zo groot zodat ze gemakkelijk samen bewandelbaar zijn, en men ondertussen ruim de tijd kan nemen om van de natuur te genieten en onderweg zelfs enkele terrasjes mee te pikken. Op een zondagnamiddag kan je zelfs even een pauze houden in de Paardenstal, het bezoekerscentrum van Natuurpunt aan de Boomsestraat. Het wandelknooppuntennetwerk van het regionaal landschap Rivierenland dat tijdens de lente van 2010 op het terrein gerealiseerd wordt, maakt een mooie verbinding tussen beide natuurgebieden mogelijk. Tussen Natuurpunt Rupelstreek en het regionaal landschap was er de voorbije maanden een prima samenwerking, zodat het wandeltraject onder meer langs de Paardenstal loopt via de Rupeldijk tussen Niel en Hellegat en via

enkele achterbuurtwegjes en een tunneltje onder de Boomsestraat.

Natuurgenieten

Door deze aankoop hebben we de mogelijkheid om het bestaande wandelpad in het Niels Broek te optimaliseren en uit te breiden, waarbij men gedurende een wandeling doorheen het gebied de verschillende biotopen kan bekijken en men metéén het Niels Broek en de polder van Niel eens echt anders kan bekijken.

De komende maanden plannen we enkele doe- en ontdekmomenten in het Niels Broek. Op zaterdag 14 november staat er een ontdekkingsmoment op het programma en op zater-

dag 5 december een doe-moment in het Niels Broek. Tijdens de lente van 2010, wellicht op zondag 25 april tijdens de Dag van de Aarde plannen we een mini-happening, waarbij we het nieuwe wandelpad willen inlopen en enkele nieuwe infoborden in het

Niels Broek en langs het wandeltraject tussen het Niels Broek en Walenhoek willen onthullen. Op dat moment zal wellicht tevens het fonkelnieuwe wandelnetwerk van het regionaal landschap Rivierenland geopend worden.

Steun het aankoopproject van Natuurpunt in het Niels Broek

Als je het aankoopproject van Natuurpunt in het Niels Broek wil steunen kan dit door een gift op rekening 293-0212075-88 Natuurpunt 2800 Mechelen met als mededeling 7235 Niels Broek. Giften van minimaal 30 euro zijn fiscaal aftrekbaar. Alvast een dikke dank U.

Palingen in het nauw

Schelde, Rupel en Nete vormen de natuurlijke levensaders van de Rupelstreek. Ooit waren deze rivieren een inspiratiebron voor schilders en dichters. In de periode 1950 tot 1990 werden ze echter gedegradeerd tot open riolen en afgeschreven als een onderdeel van het natuurlijk landschap. Maar gelukkig zijn de tijden veranderd. De voorbije jaren ondergingen Schelde, Rupel en Nete een ware metamorfose, van open riolen naar levende, dynamische rivieren, die volgens aloude principes werken. Het leven in het water en de bodem werd opnieuw soortenrijker en de vispopulatie herstelt zich spectaculair. Schelde en vooral de Rupel worden opnieuw bevlogen door duizenden watervogels. Prachtige natuurbeelden van vissende aalscholvers en futen kan je er bijna dagelijks bekijken. Of van blauwe reigers, die met laagtij wandelend langs de slikrand op jacht gaan naar visjes, visjes die even niet goed hebben opgelet en achtergebleven zijn in de plasjes op het slik. Of beelden van vissers langs de Rupel, aan de kade in Niel, boven de Rupeltunnel in Boom of de oude aanlegsteiger in Terhagen.

Vissen op palingen...

Een oude visser in Terhagen vertelde me dat hij van deze momenten nauwelijks had kunnen dromen, vissen op paling in de Rupel. Hij herinnerde zich hoe in zijn jeugd arbeiders tijdens het laden van steenschuiten, palingen met de hand opviste uit de rivier. Maar vissen op palingen in de rivier, dat had hij vroeger nog nooit meegemaakt.

In de Schelde Nieuwsbrief van augustus 2009, een uitgave van het Schelde Informatie Centrum verscheen een mooi artikel van Lex Kattenwinkel over die palingen.

Paling in de goot

Het gaat slecht met de paling. Ten opzichte van 1980 is de stand in Nederland en België gedecimeerd tot hooguit enkele procenten. Deze dramatische achteruitgang kent verschillende oorzaken, zoals de barrières die de paling tegenkomt bij de trek. Glas-aaltjes kunnen op veel plaatsen niet meer het zoete binnenwater op en schieralen kunnen vanuit de polder de zee niet bereiken. Daarom wordt de paling nu bij zijn enorme reislust een handje geholpen, ook in het stroomgebied van de Schelde. De vele ge-

malen of pompstations die langs de Schelde het overtoellig polderwater afvoeren, zijn voor de paling een onneembare hindernis. Glasaal kan er niet door naar binnen en schieralen die door een gemaal juist naar zee willen zwemmen worden meestal vernalen. Daarom worden steeds slimmere manieren bedacht om de doortocht van

de paling toch mogelijk te maken. Zo ligt bij het gemaal in Hoedekenskerke in Zeeland al jaren een aalgoot waardoor glasaaltjes in het voorjaar óver de dijk naar het polderwater kunnen. "Er ligt een kokosmat in de goot, waar de aaltjes zich doorheen naar boven werken", legt aquatisch ecooloog Wouter Quist van waterschap Zeeuwse

Eilanden uit. "Een zoetwaterstroom lokt de aaltjes. Volgend jaar krijgt het gemaal bij Kapelle ook een aalgoot." Andere vissen en schieraal hebben echter niets aan aalgoten.

Gemaal Maelstede bij 's-Gravenpolder in Zeeland krijgt daarom volgend jaar een migratievoorziening voor alle trekvis, vertelt Quist. "Onderdoor de dijk wordt een buis geboord, die buitendijks in verbinding staat met een bak. Bij eb laten we de inhoud van de bak naar het polderwater lopen en op dezelfde wijze wordt in het najaar de schieraal naar de Westerschelde geholpen. Er komt een nieuw gemaal bij Hansweert dat ook zo'n migratievoorziening krijgt."

Uitwateringssluisjes

Aan de Zeeuws-Vlaamse kant van de Westerschelde hebben vissen minder problemen om naar binnen en buiten te migreren. "Van vroeger zitten er nog veel uitwateringssluisjes, vertelt biologe Yvonne van Scheppingen van waterschap Zeeuws-Vlaanderen. "Deze gaan bij eb automatisch open om overtollig polderwater te spuien. Vissen kunnen dan mee naar buiten. De omgekeerde route lukt pas als de uitstroomsnelheid laag genoeg is. Dat is het geval als bij vloed het opkomende water op de Westerschelde voldoende tegendruk geeft. De vissen liggen daar echt op te wachten. Bij een bepaalde waterstand gaan de sluisjes weer automatisch dicht, want het is natuurlijk niet de bedoeling dat zout Scheldewater naar de polder

stroomt."

Soms is er een combinatie gemaal/sluis. "Daar schakelen we het gemaal alleen in als er veel overtollig polderwater is. Vaak kunnen de sluisjes het alleen af." Volgens de biologe zitten tussen Terneuzen en Cadzand bijna alle sluisjes er nog. Ook in het oostelijk deel van de Westerschelde zit er nog één, bij Walsoorden. "Die is destijds bij de aanleg van het gemaal op verzoek van een beroepsvisser blijven zitten." Twee gemalen aan de Zeeuws-Vlaamse Scheldeoever hebben een andere migratievoorziening. Zo liggen bij gemaal Campen twee buizen door de dijk: door de ene wordt een lokstroom naar buiten gepompt, door de andere wordt water naar binnen gepompt. "Daar zitten palingen tot 40 centimeter bij."

Langs de Zeeschelde in Vlaanderen zijn geen aalgoten of andere voorzieningen voor trekvis. Er is echter veel natuurlijke afvoer van overtollig polderwater, waarbij vismigratie dus mogelijk is, zegt wetenschappelijk medewerker Johan Coeck van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek). Hij vertelt dat een nieuw pompstation in Antwerpen als eerste in Vlaanderen een migratievoorziening krijgt, vergelijkbaar met die bij het Zeeuwse gemaal Maelstede.

Uitzetten glasaal

Het Agentschap voor Natuur en Bos zet in samenwerking met de Provinciale Visserijcommissie in Vlaanderen al tientallen jaren glasaal uit. Op de polderwateren, maar ook in de zij- en bovenrivieren van de Zeeschelde. Veel van de zijrivieren zijn verstuwd en hebben over grote trajecten geen rechtstreekse verbinding meer met de Zeeschelde. "Schieraal kan wel via de stuw naar buiten, maar glasaal kan niet naar binnen", zegt Coeck. "Ons onderzoek richt zich nu onder andere op de vraag waar we de glasaal het best kunnen uitzetten, zodanig dat de schieraal later de meeste kans

heeft om ongeschonden weg te komen."

De grootste producent van schieraal in Vlaanderen is overigens de Zeeschelde zelf.

Coeck: "Dankzij de sterk verbeterde waterkwaliteit zit in het zoete deel van de Zeeschelde – stroomopwaarts van Antwerpen – nu veel paling. Naar en van dit leefgebied hebben de palingen natuurlijk geen migratieproblemen."

Reislustige vissen

Palingen zijn reislustige vissen. Ze planten zich voort in de Sargassoze. De larfjes drijven met de Golfstroom mee naar het Europese continent. Als glasaal zwemmen ze daar rivieren op, waarna ze hun leven verder doorbrengen in zoet water. Na ongeveer acht jaar ondergaan ze een soort gedaanteverwisseling en worden ze geslachtsrijp. Als schieraal of zilverpaling trekken ze weer terug naar de Sargassoze om te paaien, vijf- tot zeventien kilometer van hun leefgebied. Daarna sterven ze.

Meer info:

www.fishflowinnovations.nl

www.vismigratie.be

De Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerrimus*) op een oud gipsstort te Boom

André De Kesel, Nationale Plantentuin van België, Meise adk@br.fgov.be

Samenvatting

Dit artikel bespreekt een vondst van de zeldzame *Lactarius acerrimus* (Gekroesde melkzwam) in een bosaanplant op een gipsstort nabij Boom. Foto's, een korte beschrijving en een bespreking van de ecologie worden gegeven, alsook een verspreidingskaart met alle gekende vondsten in België.

Inleiding

Melkzwammen zijn plaatjeszwammen met breekbaar vlees dat melk afscheidt bij beschadiging. In Vlaanderen komen er ongeveer een zestigtal soorten voor (Walley & Vandeven 2006). Eind juli 2009 werd in een bosaanplant op een gipsstortplaats nabij de Potaardestraat te Boom (ifbl C4.55.44) een aantal melkzwammen gevonden. De bosaanplant stond nokvol met de vrij courante Populierenmelkzwam (*Lactarius controversus* Pers.:Fr.), maar bij nader inzien stonden er ook een twintigtal exemplaren van de Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerrimus* Britzelm.) onder een Amerikaanse eik.

Korte beschrijving

De Gekroesde melkzwam groeit solitair of in kleine groepen onder Eik. Het is een stevige, middelgrote tot vrij grote, onregelmatig gevormde melkzwam die je in het veld gemakkelijk herkent aan de sterk gekroesde (anastomoserende) lamellen nabij de steel (foto 1 & 2). De hoed is 4-10cm diame-

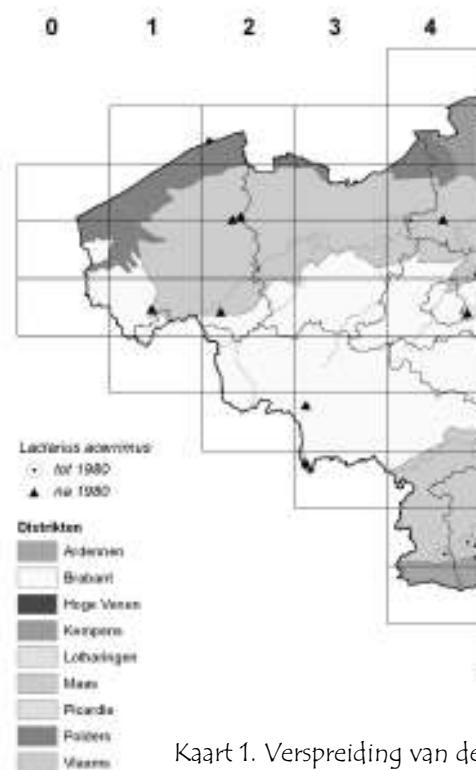
ter, ingedeukt, crème tot bleek oranje-beige, meestal kleverig bij vochtig weer, een beetje gezoneerd en voorzien van een ingerolde rand met plekjes. De steel is vrij kort, stevig, hol, meestal excentrisch, wit tot bleek crèmekleurig en uiteindelijk identiek aan de hoedkleur. De smaak is ronduit pikant en verse exemplaren geuren vrij sterk naar appels of rozenbottels. De microscopie van deze soort is uniek door de zeer grote geornamenteerde sporen (>10µm) en bi-sterigmate basidia (Heilmann-Clausen et al. 1998).

Verspreiding

Deze soort stelt specifieke eisen aan de bodem en komt in Vlaanderen slechts op enkele plaatsen voor (kaart 1).

In een aantal van onze buurlanden staat hij op de Rode lijst en in Vlaanderen zit hij in de categorie met uitsterven bedreigd (Walley & Verbeken 1999). Hoewel hij de laatste jaren door intensief zoeken nog wel gevonden werd, blijft het aantal groeiplaatsen zeer beperkt. In Wallonië is de soort

wat algemener in Eikenhaagbeukenbossen van de kalkstreek (Verbeken et al. 1996, Walley et al. 1998).

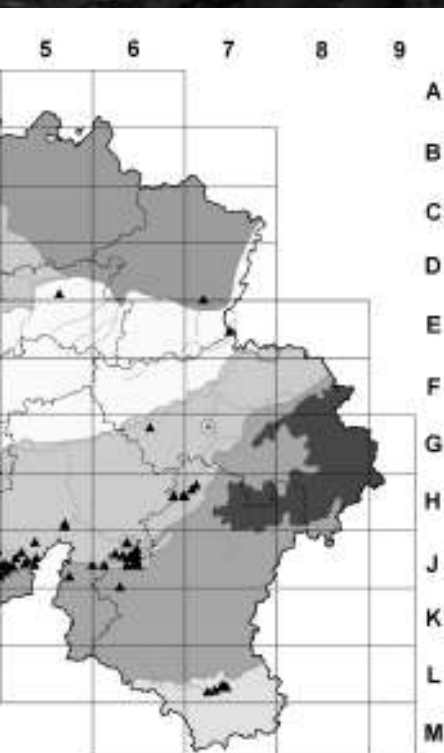
Kaart 1. Verspreiding van de (*L. acerrimus*) in België.

Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerrimus*)
 foto: André De Kesel

Ecologie

De Gekroesde melkzwam is een mycorrhizapaddenstoel die gebonden is aan Eik (inheemse soorten en Amerikaanse). Alle melkzwammen zijn mycorrhizapaddenstoelen en leven in symbiose met bomen. Mycorrhiza (Grieks: beschimmelde wortel) duidt op de symbiose tussen planten en zwammen. Deze symbiose is zodanig dat de zwam niet zonder de hogere plant kan

Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerinus*)

De vondsten van Gekroesde melkzwam

leven. Er bestaan verschillende typen mycorrhiza. Bij paddenstoelen, zoals cantharellen, amanieten, boleten, gordijnzwammen, fopzwammen, truffels, stekelzwammen, russula's en melkzwammen hebben we bijna enkel het ectomycorrhiza type (EM). Hierbij vormt de zwamvlok een dicht net van zwamdraden rond en in de buitenste cellagen van de worteltoppen. De worteltoppen verliezen hierdoor hun wortelharen, en krijgen een specifiek uitzicht (kort, dik, vertakt en anders gekleurd). In tegenstelling tot

andere zwammen, put de EM-paddenstoel zijn suikers rechtstreeks uit de boomwortels. Tot 20% van de suikers, en een deel van de vitaminen, die de boom produceert vloeien aldus naar de zwam (Walley & Verbeken 1999). Er is echter geen sprake van parasitisme, want dankzij het enorme absorptieoppervlak van de zwamvlok neemt de zwam een deel van de water- en nutriëntenopname over van de worteltoppen. Vooral in periodes van droogte of tekort geniet de boom van een verbeterde, efficiëntere en gemakkelijkere opname van mineralen en water. De aanmaak van plantengroeihormonen wordt daarenboven gestimuleerd en het binnendringen van wortelparasieten wordt belemmerd. Wanneer bomen sterk gemycorrhizeerd zijn, groeien ze beduidend beter en zijn ze goed bestand tegen voedselschaarste en droogte. EM-paddenstoelen zijn daarom belangrijk voor de vitaliteit bomen, zeker in milieus waar er tekorten zijn. Niet alle boomsoorten kunnen een EM-associatie aangaan. In onze regio zijn de EM-bomen vooral eiken, beuken, berken, hazelaars, lindes, elzen, kastanjes, wilgen, populieren en een aantal naaldbomen.

De vindplaats in Boom

Oorspronkelijk was deze plek (kaart 1, onderin vak C4, foto 3) een kleiontginingsput (tot de jaren 70) die na het

volstorten met fosfogips (eind 1982) werd afgedekt met een dunne laag (ca. 50cm) kleihoudende grond en vervolgens ingezaaid. Enkele jaren later werd het terrein beplant met hoofdzakelijk EM-loofbomen, o.a. populieren, eiken, beuken, berken (de opdrachtgever en exacte beplantingsdatum is ons voorlopig nog onbekend).

Het lijkt paradoxaal, maar zo'n twintig jaar na het aanplanten van de bomen blijkt dit volslagen kunstmatig gebied reeds geschikt voor een zeer zeldzame melkzwam en een aantal andere EM-paddenstoelen. Hoewel populieren sterk vertegenwoordigd zijn, kan je deze bosaanplant moeilijk vergelijken met andere in de regio. De toplaag lijkt zo goed als uitgeput, en op veel plaatsen is ze nagenoeg volledig ingenomen door wortels. Er heerst een bikkelharde competitie voor water, mineralen en ruimte voor de wortels. Tijdens periodes van droogte leidt deze situatie tot droogtestress. De humuslaag is zeer dun en regenwormen vind je nauwelijks. Bioturbatie (het omwoelen van de bovenste laag door allerlei organismen) is dan ook minimaal. Het is duidelijk dat dit speciale milieu weinig kansen biedt aan soorten die verslingerd zijn aan rijke en vermeste bodems. Brandnetel en andere ruigtekruiden krijgen nauwelijks een kans. Op voorwaarde dat de juiste bomen aanwezig zijn, is dit soort schraal milieu echter geschikt voor een ganse reeks EM-paddenstoelen (niet alleen de Gekroesde melkzwam). Enerzijds omdat ze een dikke verzuurde humuslaag schuwen, en anderzijds omdat ze bijzonder tolerant zijn tegenover droogtestress en mineralentekort. Hoe ouder dit bosje wordt, hoe meer de vershraling zal doorzetten en hoe groter de kans wordt dat nog meer zeldzame EM-paddenstoelen met de bomen gaan associëren. Enkel de boomsoorten met veel en geschikte EM-paddenstoelen zullen het uithouden. Op lange termijn wordt de structuur en samenstelling van zulk een bos biologisch zeer waardevol en vrijwel uniek voor de regio.

Spijtig genoeg moet dit bos weldra de baan ruimen voor industrie en daardoor zullen we de verdere evolutie en veranderingen niet meer kunnen volgen. Omdat zeldzame EM-paddenstoelen van schralere bodems meestal samen voorkomen, zullen we deze plek allicht het ganse seizoen 2009 verder blijven inventariseren.

Dankwoord

Met dank aan Marcel Verhaegen (Nationale Plantentuin) voor de aanmaak van de kaart), Emile Vandeven (database FUNBEL), Daniel Ghyselinck (MYCOBEL) en André Fraiture (Nationale Plantentuin) voor het leveren van gegevens over historische en recente vondsten, tenslotte Peter Van Mechelen (Milieudienst Boom) en Leo Vanhecke (Nationale Plantentuin) voor gegevens over de vindplaats.

Literatuur

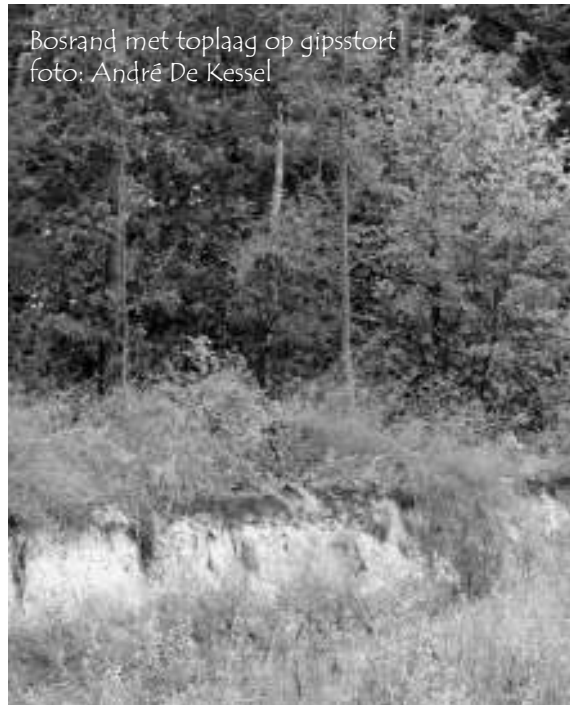
Heilmann-Clausen J., Verbeken A. & Vesterholt J. (1998) – The genus *Lactarius*. *Fungi of Northern Europe*, vol 2, 287pg.

Verbeken A., Fraiture A. & Walley R. (1996) - Gegordelde melkzwammen in België. *AMK Mededelingen* 96 (1) 17-31.

Walley R., Fraiture A. & Verbeken A. (1998) – *Lactarius luridus* en *L. controversus* in België. *AMK Mededelingen* 98(2): 26-36.

Walley R. & Verbeken A. (1999) - Een gedocumenteerde Rode Lijst van enkele groepen paddenstoelen (macrofungi) van Vlaanderen. *Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud* 7: 1-84, Brussel. (2000) Walley R. & Vandeven E., red. (2006) - Standaardlijst van Basidiomycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Rapport INBO.R.2006.27. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bosrand met toplaag op gipsstort
foto: André De Kessel

Europese Nacht van de Vleermuis te Niel

Inhuldiging infobord over Laatvliegers

Guy Buyst

Op zaterdag 29 augustus organiseerde Natuurpunt en het Agentschap Natuur en Bos de "Europese Nacht van de Vleermuis". Op meer dan 50 locaties in Vlaanderen en Brussel vonden er activiteiten plaats om het grote publiek te sensibiliseren en te informeren over het nut van vleermuizen. Voor Natuurpunt Rupelstreek was dit een uitgelezen gelegenheid om een infobord over de kolonie Laatvliegers – een eerder zeldzame vleermuissoort – die op de Nielse kerkzolder verblijft, te onthullen. Burgemeester Luc Van Linden, schepen van leefmilieu Els Verelst en pastoor Walter De Winter waren op de afspraak, waarvoor dank. Voor de gelegenheid was het parochiehuis omgetoverd in een heus batcafé. Erik presenteerde een boeiende en leerrijke voordracht over de levenswijze van de vleermuizen. Ondertussen konden zo'n veertigtal belangstellenden genieten van een gageleerbiertje of een stukje kaastaart. De film over de vleermuizen konden we niet volledig uitzien, want de Laatvliegers wachtten (of wachtten juist niet). Klokslag negen kwamen de eerste twee exemplaren uit de nok van het dak van de kerk ge-

vlogen. Met de bat-detector werden de voor de mens onhoorbare geluidssignalen die deze vliegende zoogdierjes uitsturen, vertaald naar een frequentie die wij wel kunnen waarnemen. Er volgden nog een vijftiental andere, maar wij trokken de Nielse polders in voor een verdere ontmoeting op het jachtterrein van deze insectenjagers. Zowel de Laatvliegers als de Dwergvleermuizen werden opgespoord met de detector en belicht met een stevige

lichtstraal. Kippenvelmomenten!

Volgend jaar willen we voor de Nacht van de Vleermuis 2010 uitwijken naar Rumst. Tijdens de excursie in het kader van onze vleermuizen cursus naar de ijskelder in het hof ter Eycken en de wandeling achteraf in het park, bleek dat dit ook een prima locatie is voor een dergelijk evenement.

Onthulling infobord laatvliegers kerk Niel foto: Erik De Keersmaecker

Inbrekers blijken vleermuizen te zijn

Erik De Keersmaecker

Dinsdag 11 augustus ll. deed er zich een merkwaardig voorval voor in de gebouwen van de Provinciale Technische Scholen in Boom. Tijdens de ochtend, omstreeks 5u was het alarm in de school afgegaan. In de veronderstelling dat er inbrekers in de gebouwen waren, verwittigden de conciërges de politie, die metéén met een interventieploeg ter plaatse kwam. En toen bleek dat de inbrekers vleermuizen waren, die voorbij de alarmen vlogen.

Tijdens de middag kreeg ik een telefoontje van de verantwoordelijke van de school, die me het verhaal vertelde en vroeg om even ter plaatse te komen. Omstreeks 21u ben ik naar de PTS geweest en heb samen met de conciërge de lange gangen en kelders doorgelopen en inderdaad, er vlogen een 10-tal dwergvleermuizen door de gangen en in de inkomhal. De conciërge was doodsbang van de vleermuizen en kroop telkens ineen wanneer er een vleermuis kwam afgevlogen. Het verhaal dat vleermuizen in je haar vliegen en bloed zuigen, zit er bij sommige blijkbaar nog diep in.

De conciërges zijn wel Macedoniërs, mogelijk heeft dat er ook mee te maken. Daarna hebben we alle ramen op de eerste verdieping opengezet. Omstreeks 22u30 werden de ramen gesloten en toen bleek dat er

geen vleermuizen meer binnen waren. Op de grote speelplaats vlogen wel enkele dwergvleermuizen rond. Woensdagavond opnieuw ter plaatse. In de gangen waren er geen vleermuizen, wel op de speelplaats. Wat is er nu gebeurd? Wellicht zijn dinsdagochtend de vleermuizen door één of ander openstaand raam binnengevlogen. Door de interventie van de politie zijn in de lange gangen vele deuren geopend en gesloten zodat de vleermuizen in verschillende delen van de gangen zaten. Door het openzetten van de ramen (dinsdagavond) zijn ze opnieuw buiten gevlogen.

Vleermuizeninvasies...

Volgens Kris Boers, medewerker Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt, is het bovenstaand verhaal geen onbekend verhaal.

In de maanden augustus-september doen zich soms "invasies" van vleermuizen in gebouwen voor. Vooral bij dwergvleermuizen werd dit meermaals

waargenomen. Op dat ogenblik zijn de jonge vleermuizen volwassen en gaan ze op zoek naar nieuwe verblijfplaatsen. Het kan dan gebeuren dat grote aantallen dwergvleermuizen, soms meer dan 100, via een open raam een kamer of een gebouw binnen vliegen. In hun zoektocht komen ze daarbij soms op de meest onmogelijke plaatsen terecht. De laatste jaren werden dergelijke invasies vastgesteld in een school in Mol (25 dwergvleermuizen), in een kinderdagverblijf in Turnhout (35 dwergvleermuizen) en in het rusthuis in Geel (15 dwergvleermuizen). Bij zulke invasies onderneem je best niets en neem je best contact op met de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt die de vleermuizen wegvangen en de kamer zorgvuldig op achterblijvers controleren.

Meer info: Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt 015/29.72.44 of vleermuizen@natuurpunt.be

Dwergvleermuis foto: Kris Boers

RupelAartjes

Kids/ouders/grootouders ontdekken samen de natuur...

Hallo, kids

Die mooie zomer is alweer voorbij en we zitten metéén in de herfst, voor de komende maanden hebben we weer 3 boeiende activiteiten in elkaar geknutseld. En knutselen gaan we echt doen...

In december staat er immers een echt knutselmoment op het programma, een voedertafel in elkaar timmeren. Dan wordt het pas leuk om naar de vogels in je tuin te kijken...

Woensdag 14 oktober: op zoek naar sporen in het bos

Enkele dagen voor het eerste grote zoogdierenweekend in Vlaanderen, wandelen we door de natuurrijke kleiputten van Terhagen op zoek naar sporen van allerlei kleine en grote diertjes. Meester Marc is vandaag onze gids en je mag er warempel donder op zeggen dat hij die kleine dingen wel weet te vinden.

Vos - foto Raymond Desmet

Afspraak: 13u45 parking Kardinaal Cardijnstraat (recht tegenover de Korte Veerstraat) Terhagen

Omstreeks 16u zijn we terug bij de parking

Vooraf inschrijven bij: Marc Zegels 03/888.31.21 of marc_zegels@yahoo.com

Woensdag 18 november: ronddolen in de kinderboerderij Barelhoeve Bornem

Vandaag trekken we naar de Bornemse kinderboerderij. Frans Hermans, natuurgids en verteller neemt ons daar mee voor een ontdekkingstocht langs grote en kleine dieren op de boerderij. De Barelhoeve is ook vandaag nog een rendabel melkveebedrijf en dus een echte boerderij. Tijdens ons bezoek vertelt de natuurgids ons allerlei gewone en soms wel merkwaardige verhalen. Omstreeks 15u45 sluiten we ons bezoek af met een bezoek aan de boerderijwinkel, waar je onder meer

superlekkere rijstpap kan kopen. Kinderen vanaf 7 jaar kunnen deelnemen.

Afspraak: 13u45 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom. Vandaar rijden we carpoolend naar de kinderboerderij aan de Barelstraat 183 in Bornem. Afspraak daar om 14.15u. Omstreeks 16u45 zijn we weer in Boom.

Voraf inschrijven bij: Erik tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Deelnameprijs: Natuurpuntleden en kids onder 16 jaar: 1 euro, niet NP-leden 2 euro

Woensdag 9 december: een voederplank knutselen

De hele zomer lang hebben onze vrienden, de vogels, ons verwend met hun gezang en hun prachtige vliegkunsten.. In de winter is het onze beurt om hen te helpen die koude periode door te komen door hen te voederen...

Om onze gevleugelde vrienden te helpen, gaan we vandaag voor hen samen een echte voederplank maken .

Samen met hun grootouders kunnen kids (vanaf 8 jaar) die dag om 14 uur zo'n kunstwerk komen ineenknutselen in het jeugdlokaal van het Sportcentrum van Aartselaar, Kleistraat 204.

De materiaalkosten bedragen 8 euro per kind. Dit bedrag dient gestort te worden voor 29 november op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar.

Ronny Verelst is onze meester-schrijnwerker.

Einde voorzien om 16 uur.

Voraf inschrijven is wel noodzakelijk en dient te gebeuren bij Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be. Snel reageren, er kunnen slechts 15 kinderen deelnemen !!!

Behaag ... Natuurlijk 2009

een samenwerking tussen Natuurpunt,
milieuraden en gemeentelijke milieudiensten

Voor deze 16e jaargang van onze campagne Behaag .. Natuurlijk hebben we iets nieuws. Waar mogelijk leveren we planten uit "autochtoon plantsoen". Wat dit juist betekent, lees je in de kader rechts.

Net zoals de voorbije jaren ging er aan de opstart van de campagne heel wat voorbereidend werk vooraf, met vergaderingen in Lint en Kontich. In de werkgroep Behaag..Natuurlijk zitten vertegenwoordigers van 10 Natuurpuntafdelingen, leden van de milieuraden, of medewerker van milieuen groendiensten. Afspraken werden daar gemaakt over het aanbod, de samenstelling van de pakketten, de prijzen en de keuze van de boomkweker. Nieuw dit jaar is de eerste deelname van de gemeente Kapellen, een bewijs dat Behaag..natuurlijk nog steeds erg dynamisch is. Anderzijds stapt de stad Antwerpen er een jaartje tussenuit. Officieel loopt de actie daar dus niet. Mogelijk vinden de Antwerpse Natuurpuntafdelingen een oplossing om hun Antwerpse leden te laten meegenieten van de actie, zeker als ze de actie aankondigen in hun afdelingstijdschriften.

In Aartselaar, Boom, Hemiksem, Niel, Rumst en Schelle loopt Behaag..Natuurlijk op de klassieke manier, momenteel wordt de campagne aangekondigd in de gemeentelijke infokrantjes en in sommige gemeenten zelfs op de elektrische infoborden. Alvast dank aan onze gemeentebesturen voor de promotie. Midden oktober trachten we de campagne een nieuwe boost te geven, door arti-

kels in de regionale pers en mogelijk gaan we ook in enkele nieuwbouwwijken nog even een extra campagne voeren.

Het aanbod blijft dus ook even klassiek, met de plantpakketten: houtkant, houtkant natte gronden, geschoren haag, doornhaag, bloesemen bessenhaag, veldesdoornhaag, haagbeukhaag, meidoornhaag, beukenhaag (enkel in Aartselaar) en het vogelbosje. Even klassiek is de knotwilgpoot en de klimplanten: bosrank, wilde kamperfoelie en hop. De bomen van het jaar zijn de notelaar en de kweeper.

Bestellen kan tot 30 oktober en de bedeling van het plantgoed is voorzien op vrijdag 27 november (Schelle) en zaterdag 28 november (Aartselaar, Boom, Hemiksem, Niel en Rumst).

Meer info over Behaag..natuurlijk vind je in de gemeentelijke infokrantjes en op de milieudienst van je gemeente of www.natuurpunt.be/behag

Inheems of autochtoon ?

Een plantensoort is inheems in Vlaanderen als Vlaanderen binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort ligt. Een individuele plant is autochtoon of oorspronkelijk inheems in een bepaalde streek in Vlaanderen, als deze een nakomeling is van planten die zich sinds hun spontane vestiging na de laatste ijstijd altijd natuurlijk hebben verjongd, of die kunstmatig vermeerderd werden met strikt lokaal materiaal. Een zomereik afkomstig uit de Balkan is dus niet autochtoon in Vlaanderen, maar de soort zomereik is hier wel inheems.

Autochtone struiken in de behaagactie ?

Autochtoon plantgoed was echter tot nog toe niet voldoende voorhanden voor een actie als de onze. Maar alles evolueert, ook deze problematiek. ANB en INBO hebben locaties met autochtone planten geselecteerd. Met zaad hiervan afkomstig kunnen kwekers autochtone planten kweken. Ook onze leverancier doet mee aan dit project.

Aanbod

Reeds 8 soorten in de aangeboden haagpakketten zijn niet enkel streekeigen, maar zelfs autochtoon: zomereik, haagbeuk, meidoorn, sleedoorn, hondsrös, hazelaar, sportkehout en lijsterbes. Meer info vind je op www.natuurpunt.be/behag

Vogels in de regio: Zomer 2009

Kris De Keersmaecker

Vogels in de regio is een vaste rubriek in dit tijdschrift. De waarnemingen van juni tot augustus kwamen tot stand dankzij de medewerking van: Joeri Claes, Wim Mertens, Dirk Colin, Ronny Deckers, Lode Storms, Peter Van De Voorde, Francis Mertens, Wim Van Numen, Henri Felix, Gaston Sallaert, Bart Verstraete, Gert Flies, Fried Happaerts, François Van Hoyweghen, Walter Van Hoyweghen, Karina Samyn, Frank Van Den Houte, Freddy Simons, Rosette De Roeck, Chris Coeckelbergh, Wouter Van Assche, Herwig Mees, Karel Helsen, Erik Callebaut, Johan Helpers, Wim Roelant, Marnix Lefranc, Paul Mees, Peter Hofman, Patrick Michel, Rudy Maex, Mathias D'haen, Fons Vervoort, Arne Raaps, Henri Moeskops, Gerry Heyrman, Karl Struyf, Wim Van Eycken, Joost Reyniers, Chantal Deschepper, Jens Bruneel, René De Boom, Bart, Erik en Kris De Keersmaecker.

Kwak foto: Raymond De Smet

Op 20 augustus was er een melding van 3 Kuifduikers op het Noordelijk eiland. Solitaire Geoorde Futen werden gezien op 4 juli op AWW 5 te Rumst en op 6 augustus op de Rupel nabij de Oude Sluis te Wintam. Eén adulte Roerdomp werd op 26 augustus op het Noordelijk eiland opgemerkt.

Op het Noordelijk eiland werden Kwakken gezien met één subadult ex op 1 juni en 2 ex (een adult en een juveniel) tussen 26 juli en 24 augustus. Eén Koereiger was op 18 augustus kort op het Noordelijk eiland aanwezig. Zo goed als heel de periode waren er Kleine Zilverreigers aanwezig op het Noordelijk eiland er werden maximum 7 exemplaren gezien op 22 augustus, één ex werd op 2 augustus vissend waargenomen in de Wullebeek in de Polder te Schelle/Niel. Telkens één Grote Zilverreiger werd op het Noordelijk eiland waargenomen op 3, 21 en 22 augustus en in het Broek Denaeyer pleisterde er op 23 augustus 2 ex. Eén juveniele Purperreiger was in de vroege morgen van 18 augustus op het Noordelijk eiland aanwezig. Eén Zwarte Ooievaar vloog op 17 augustus in zuidwestelijk

richting over Den Ekker te Niel. Ooievaars werden gezien met 2 pleisterende ex aan de Wolfshoeve te Reet op 30 juli, telkens 3 overvliegende ex over Niel dorp op 1 augustus en over het Niels broek op 22 augustus en één exemplaar over Schelle op 9 augustus en over het Noordelijk eiland

op 19 augustus. Op het Noordelijk eiland werden Lepelaars gezien met 12 overvliegende ex op 25 juli, 4 ex op 22 augustus en 1 pleisterend ex op 12 en 13 juni en vanaf 24 augustus. Telkens één Smient was aanwezig in de Kleiputten te Terhagen op 22 augustus en op het Noordelijk eiland op 24 augustus. Gans de periode waren Zomertalingen aanwezig op het Noordelijk eiland op 22 augustus werden er 10 ex geteld, één ex werd op 29 augustus in de kleiputten te Terhagen gezien. Eén vrouwtje Krooneend was op 2 augustus op het Noordelijk eiland aanwezig. Eén mannetje Grauwe Kiekendief vloog op 3 augustus over het Noordelijk eiland. Eén Havik vloog op 30 augustus over het Noordelijk eiland. Telkens één Visarend vloog op 26 augustus over het Noordelijk eiland en op 29 augustus over de Sint-Bernardus Abdij te Hemiksem. Roepende Kwartels werden gehoord op 16 juni op het Noordelijk eiland en op 30 juni in de Laarpolder te Schelle en op 23 augustus werd er één opgestoten in de Kleiputten te Rumst. Vanaf 27 juli tot 29 augustus werden

Bijeneters foto: Raymond De Smet

er Porseleinhoenen waargenomen op het Noordelijk eiland met een maximum van 3 ex op 5 augustus, één roepend exemplaar werd op 3 augustus in de Kleiputten te Terhagen gehoord. Vanaf 24 augustus werden tot 2 Bontbekplevierer op het Noordelijk eiland gezien. Op 30 augustus werden 5 Kanoeten geclaimd op het Noordelijk eiland. Een groep Wulpen werd geregeld gezien in de weilanden nabij het Cleydaelhof te Aartselaar, op 11 juli waren er 45 ex aanwezig, een

groep van 30 ex vlogen dan weer op 16 juli over Hemiksem. Een adulte Noordse Stern vloog op 18 juli over AWW 5 te Rumst. Op 3 juni vlogen er 5 Zwarte Sterns over de Schelde te Hemiksem. Op 1 juli vlogen er 6 Bijeneters over de Mikman te Schelle. Een Rouwkwikstaart werd op 26 en 30 juni gezien aan de Oude Sluis te Wintam. Eén Grauwe Vliegenvanger werd van 29 juli tot 2 augustus regelmatig gezien aan de veersteiger te Schelle.

Op 10 augustus werd er een tandem Zuidelijke Keizerlibel gezien in de Walenhoek te Niel.

Een adulte Hermelijn werd op 29 en 30 juli gezien op het Noordelijk eiland.

Gelieve uw waarnemingen van het najaar (september tot en met november) te posten op de waarnemingsite www.waarnemingen.be. Met dank.

Donderdag 3 juni - zondag 6 juni 2010: Natuurvierdaagse aan de Opaalkust in Noord-Frankrijk

Er zijn weinig plaatsen waar op een relatief klein oppervlakte zo'n verscheidenheid aan biotopen wordt aangetroffen. In de eerste plaats is er de kustzone die in Ambleteuse deels uit rotsen en deels uit zand bestaat zodat we hier deze twee kusttypes met bijhorende zee-organismen zullen ontdekken. Vooral de rotskust die tot vrij ver in zee doordringt en bij laagwater deels bereikbaar wordt, biedt een stevig houvast voor een hele wierenflora en voor vastzittende dieren zoals zeepokken, mosselen en schaalhoorns. Talrijke rotspoelen houden

ook organismen gevangen die normaal dieper in zee worden aangetroffen. Naast zandstrand vinden we ook stroken keien. Wanneer die boven de vloedlijn gelegen zijn, vinden we er een typische vegetatie terug. Ook zijn er klifkusten zoals Cap Blanc Nez, die we zeker zullen bezoeken.

De duinen in Ambleteuse vormen een wereld op zich. Er slingert een wandelpad door dat ons door alle denkbare duinbiotopen zal voeren.

Fort van Ambleteuse: Marnix Lefranc

In diepe duinpannen vinden we zelfs complete bosvegetaties terug, terwijl alle stadia van duinvorming, verstui-

Strand van Wissant: foto: Luk Smets

ving en zandbinding aanwezig zijn. Een geval apart zijn de oude binnen-duinen die deels ontkalkt zijn. Kenmerkend zijn de enorme massieven met gaspeldoorn afgewisseld met vochtige gebieden en droge, soms verstuvende schaars begroeide zandheuvelds. Koeien en konijnen houden er de met gras begroeide delen kort. De plantengroei is er enorm gevarieerd. Ook tal van zangvogels vinden er een geschikt biotoop.

Een ander bijzonder aspect van Ambleteuse is de aanwezigheid van een estuarium. De Slack, een klein riviertje, meandert door de baai naar zee en zorgt er voor een constante aanvoer van zoetwater. Bij hoogwater dringt echter de zee het gebied binnen en overstroomt het gedeeltelijk. Alleen bij springtij staat bij vloed de hele baai onder water, maar meestal beperkt de overstroming zich tot een aantal slijkplaten langs het riviertje. Deze situatie leidde tot het ontstaan van een heus slikken- en schorregebied, een soort mini-Zwin, compleet met alle bijhorende vegetatiegradiënten.

We bezoeken ook een grotere riviermonding nl. die van de Canche met bijhorende duinen. Naast typische vogels voor getijdengebieden komen hier broedvogels voor zoals kuifleeuwerik, boomleeuwerik en Europese kanarie. Onderweg bezoeken we nog een aantal rijk beboste duingebieden, waar we mogelijk havik en zwarte specht kunnen observeren. Meer

landinwaarts gaan we op zoek naar kalkgraslanden met hun typische flora en hun al even bijzondere insectenfauna waaronder tal van zeldzame vlindersoorten. Kortom, een rijk gevuld programma om de geïnteresseerde natuurliefhebber te doen watertanden!

Praktisch:

We rijden met minibusjes en overnachten driemaal in hotel Des Argousiers in Ambleteuse op basis van volpension en in tweepersoonskamers (de meeste kamers hebben lits jumeaux, enkele kamers hebben een dubbel bed). Elke kamer heeft een eigen badkamer met douche en toilet. De bijdrage in de onkosten zal ongeveer 260 euro per persoon bedragen. Hierin is inbegrepen: het volledige wandelprogramma, het vervoer, de overnachtingen, 3 ontbijten, 3 picknicks en 3 verzorgde viergangenuitjes met streekeigen producten. Dranken bij avondmaal en extra dranken zijn niet inbegrepen.

Inschrijving: door het storten van een voorschot van 85 euro p/p en

Cele hoornpapaver: foto: Marnix Lefranc

dit voor 30 november op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding Opaalkust en aantal personen.

Opgelet: Dit weekend is in de eerste plaats bedoeld voor de leden van de afdelingen Aartselaar, Hobokense Polder en Rupelstreek. Geïnteresseerde leden van andere afdelingen kunnen tussen 1 december en 15 december informeren bij de leiding of er nog plaats is.

De deelnemers zullen enkele weken voor vertrek een brief ontvangen met deelnemerslijst, praktische richtlijnen, een voorgestelde wagen- en kamerverdeling en een vraag tot betaling van het saldo.

Gids: Marnix Lefranc

Meer info: Luk en Ria Smets-Thys, 03/289.73.66 – luk.smets@telenet.be

Kliffkust van Cap Blanc Nez: Ria Thys

Oproep beheerswerkdag Bos N

Sven Lambrecht

Beste vrienden,

Binnenkort is het weer zover! Dan komt er een nieuwe werkdag in Bos N aan!

Velen onder jullie zullen zich de succesvolle werkdag van vorig jaar herinneren. Er werd toen met man en macht een groot deel van het struweel langsheen het grote rietveld gemaaid en verwijderd. Alle grote takken en stronken werden op twee gigantisch grote hopen gestapeld: een fantastische overwinteringsplaats voor heel wat kleine zoogdieren. Dit jaar komt deel twee aan de beurt! De reste-

rende boomopslag wordt vakkundig verwijderd en opnieuw gestapeld. Op deze manier kunnen we de centrale plas in Bos N vrijwaren van een verregaande verlanding. Bovendien zal ook het rietveld zèlf dit jaar voor de eerste maal een maaibeurt krijgen. Dit werk stond reeds enige tijd bovenaan ons prioriteitenlijstje. Als we de diversiteit in Bos N willen bewaren, kunnen we er maar beter voor zorgen dat de bestaande poel zo diep mogelijk blijft en kunnen we dus best het riet jaarlijks 'verjongen'. Bos N zal er na de werkdag helemaal anders uitzien...

Wat de veiligheid betreft op deze werkdag, zorgen we ervoor dat alle

machinale werken reeds in de voorafgaande week gebeurd zijn. We kunnen op 24/10 dus zonder het storende geluid van kettingzagen en maaibalcken werken! Kinderen kunnen zonder problemen meehelpen.

We spreken af op zaterdag 24 oktober om 9 u aan de parking langs de Van Lerijslaan, en we werken tot 's middags. Breng zeker werkhandschoenen mee en doe laarzen aan, want het zou best eens vochtig kunnen zijn! Eventueel kan je klein tuingereedschap meebrengen (een riek of hark).

Wij zorgen alvast voor een lekker tien-uurtje! Tot dan.

Zoek het vogeltje (Centrale rietveld in Bos N)

Geslaagd maaibeheer in de Oude Nete-arm Rumst

Traditioneel staat tijdens de eerste week van september het maaien van het weitje in de Oude Nete-arm op het programma. Dit beheerswerk is wenselijk om de natuurwaarde van deze oorspronkelijke moerassige beemdweide te behouden en te vergroten. Door het maaien en afvoeren van het maaisel zal de grond verschrallen en zullen er meer en zeldzamere plantensoorten kansen krijgen om er te groeien.

Het plannen van het maaien op een vaste datum houdt altijd een risico in. Tijdens die periode of dagen kan een flinke regenperiode een stevige hinder opleveren. Maaien en afvoeren van doornat maaisel is immers een loodzware job. Gelukkig viel het dit jaar allemaal nogal mee. Woensdag 2 september werd het weitje gemaaid en de oproep van Fried voor het afvoeren van het maaisel kon een 5-tal natuurliefhebbers bekoren.

De gemeente Rumst zorgde voor materiële ondersteuning door het leveren van een grote 25m³ container waarin we het maaisel konden stocke-

Opruimen en afvoeren maaisel foto: Erik De Keersmaecker

ren. Via Marc konden we bij de scouts van Rumst 2 grote platte kruiwagens lenen. Fried, Johan, Marleen, Erik, Dirk en Sven zorgden voor het bijeen-

harken en afvoeren van het maaisel en Ludwig voor de catering van de drank, broodjes en koffiekoeken.

Te koop: Natuur.kalender 2010

Traditiegetrouw vind je 13 schitterende foto's. Dit keer is het Geert De Kockere van productiehuis GREENz, die het Vlaams natuurschoon op een prachtige manier presenteert. Bij elke foto staat een "litenatuurtje". GREENz legt vooral de nadruk op de schoonheid van de natuur en de natuurbeleving. Via de "litenatuurtjes" probeert GREENz de mensen ook eens anders naar de natuur te laten kijken.

Uitzicht: 13 recto-verso bladen (cover en 12 maanden). Op de rectozijde wordt telkens een foto afgedrukt, de versozijde bestaat uit de kalendergegevens.

De bladen zijn aan elkaar gehecht met een ringsysteem, er is één ophanggaatje voorzien. Het gesloten formaat is 33,5 cm x 23 cm, het open formaat is 33,5 cm x 46 cm.

De verkoopprijs van de kalenders bedraagt 7,50 euro (incl. BTW). Hiermee steun je het natuurbehoud in onze regio.

Op de website www.natuuraartselaar.be kan je de kalender al eens "doorbladeren".

Te bestellen bij:

Natuurpunt Rupelstreek:

Erik De Keersmaecker, erik.dk@skynet.be, 03/887.13.72

Natuurpunt Aartselaar: Luk Smets, luk.smets@telenet.be, 03/289.73.66

Cursus: Kijken naar spechten, ijsvogels, klapeksters, kwikken, rallen, nachtzwaluwen, waterspreeuwen en purperreigers

Met deze nieuwe langlopende vogelkijkcursus gaan we verder op het elan van de voorbije jaren. De cursus loopt volgend jaar van begin maart tot eind juli en we stellen opnieuw enkele vogelfamilies en vogelsoorten voor die minder aan bod komen tijdens de traditionele cursussen. We starten met de spechten, maart is immers een prima maand om naar deze kleine houthakkers te bekijken. Daarna stellen we enkele vogelsoorten voor, waarvoor we helemaal naar het oosten van België moeten rijden om ze te bekijken: waterspreeuwen, notenkrakers en klauwieren. Midden mei komen de spechten even opnieuw aan bod tijdens onze dagexcursie naar het Meerdaalwoud. Na de middag bezoeken we het vogelrijke Groot Broek in Sint-Agatha-Rode. In juni staan de toch wel merkwaardige nachtzwaluwen centraal en maken we zelfs een raar uitsprongetje naar de rugstreepad. Een padje dat ons niet onbekend is in de Rupelstreek. Begin juli trekken we met de bus naar de Groene Jonker bij Mijdrecht in Nederland, één brok

Grote bonte specht: foto Fons Van den Heuvel

nieuwe natuur en super gemakkelijk bekijken. Na de middag trekken we naar de Zouweboezem bij Meerkerk, dit is het absolute droomgebied met tientallen af en aanvliegende purperreigers. De cursus afsluiten doen we eind juli aan ons vertrouwde Noordelijk

eiland waar we hopen om nog wat rallen, kwikken en groene spechten te bekijken. En net zoals de voorbije jaren kunnen we voor de theorielessen opnieuw rekenen op Koen Leysen, medewerker Natuurpunt Educatie.

Praktische informatie over de cursus:

Woensdag 3 maart: Theorie 1

Spechten, boomklever, boomkruiper

Afspraak: 19u30 PRD De Schorre Schommelei 1 Boom

Zaterdag 13 maart: Blaasveld Broek/Broek de Naeyer/Biezenweiden

Spechten, boomklever, boomkruiper

Afspraak: 8u kerk H.Hart, Antwerpsestraat, Boom – Einde 17u

Woensdag 31 maart: Theorie 2

IJsvogel, grote gele kwik, waterspreeuw, klauwieren, notenkraker

Afspraak: 19u30 PRD De Schorre Schommelei 1 Boom

Zaterdag 17 april: Bustocht Oostkantons

Grote gele kwik, waterspreeuw, klauwieren, notenkraker en visarend

Afspraak: 7u30u parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom, terug in Boom omstreeks 21u

Zaterdag 22 mei: Daguitstap Meerdaalwoud/Groot Broek Sint-Agatha-Rode

Grote gele kwik, zwarte specht, middelste bonte specht

Afspraak: 8u parking kerk H.Hart Antwerpsestraat, Boom, terug in Boom omstreeks 19u

Woensdag 2 juni: Theorie 3

Nachtzwaluw, rugstreepad, rallen, purperreiger

Afspraak: 19u30 PRD De Schorre Schommelei 1 Boom

Zaterdag 12 juni: Groot Schietveld/Kalmthoutse heide

Nachtzwaluwen, rugstreepadden

Afspraak: 13u30 parking kerk H.Hart Antwerpsestraat, Boom, terug in Boom omstreeks middernacht

Zaterdag 26 juni : Bustocht Groene Jonker/Zouweboezem Utrecht

Rallen, purperreigers

Afspraak: 7u30 parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom, terug in Boom omstreeks 21u

Zaterdag 31 juli: Noordelijk eiland Wintam

Groene specht, witte en gele kwik, rallen

Afspraak: 18u15 parking Tolhuis, Tolhuisstraat Schelle – einde om 21u

Inschrijven voor de cursus spechten, ijsvogels...

kan door een storting van 55 euro (bustochten op 17 april en 26 juni inbegrepen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel, met vermelding: Cursus: spechten, ijsvogels... en je telefoonnummer.

Min. 16 jarigen betalen 42 euro. Niet-Natuurpuntleden betalen 75 euro (lidmaatschap Natuurpunt inbegrepen).

Wacht vooral niet te lang om in te schrijven, het aantal deelnemers is beperkt tot max. 35 personen.

Meer info:

Erik De Keersmaecker
tel: 03/887.13.72 of email:
erik.dk@skynet.be

Cursus: Spoorzoeken voor beginners

Wie was er als kind niet gefascineerd door oude indiaanverhalen?

Wie zit er iedere avond aan de buis gekluisterd om te zien hoe één of ander CSI-team aan de hand van de kleinste aanwijzingen het verleden kan reconstrueren? Sporenonderzoek spreekt tot de verbeelding en kan tijdens een wandeling een heel nieuw licht werpen op de natuur en haar bewoners. Om mensen een beetje wegwijs te maken in deze verloren kunst bieden we een driedelige cursus spoorzoeken voor beginners aan.

Voorpoten

konijn

woelrat

egel

mol

wezel

steenmarter

eekhoorn

haas

veldmuis

hert

everzwijn

vos

Wat zijn sporen?

Veel mensen denken bij sporen direct (en vaak alleen) aan de pootafdrukken in het zand en kijken niet verder rond naar andere sporen. Toch zijn er ontzettend veel sporen die je kunnen vertellen wat voor dieren er in een bepaalde omgeving voorkomen. Afgebroken takken, geschuurde boomschors, veren van vogels, ontlasting: allemaal sporen die je iets vertellen over wie en wat er allemaal is langsgekomen.

Praktisch:

Twee theoretische lessen: vrijdag 16 en vrijdag 23 oktober van 19.30 u tot 22.30 u in het Parochiaal Centrum, Zaal Laïs, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar

Praktijkwandeling: zaterdag 17 oktober trekken we er op uit om de natuur eens door een andere bril te bekijken. We komen samen om 9 u op de hoek van de Zinkvalstraat en de Cleydaellaan te Aartselaar en we wanen ons drie uur lang Sherlock Holmes in het mooie domeinbos van ANB, het Cleydaelhof.

Joeri Cortens van Natuurpunt Educatie is onze supergemotiveerde lesgever. Curieuzeneuzen, welkom!

Interesse in de cursus?

Stort 12 euro als Natuurpuntlid op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding "Cursus spoorzoeken" en je mailadres of tel.nr

Niet-leden betalen 15 euro. In de deelnameprijs is een cursusboek inbegrepen.

Info en verantwoordelijke van de cursus: Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be

Natuurkalender 'Rupelstreek'

Zondag 4 oktober: Opendeurdag in Maaienhoek

Tijdens de Dag van de Verenigingen, een initiatief van IVEBIC, de intergemeentelijke cultuurraad van Hemiksem en Schelle zetten we de deuren van Maaienhoek wagenwijd open en kan je kennis maken met dit klein stukje natuur langs de Schelde. Bij de ingang van Maaienhoek op de Scheldedijk staat onze Natuurpuntinfostand, waar men onder meer de kleine kriebelbeestjes kan bekijken die leven in de poelen van Maaienhoek.

Om 14u30 en om 16u kan je deelnemen aan een korte wandeling in Maaienhoek, daarbij kom je te weten, waarom het gebied zo interessant is voor onze dagvlinders of waarom het zo belangrijk is voor overwinterende watervogels. Een ontmoeting met onze 2 Gallowayrunderen zit er ook dik in.

Afspraak: tussen 14u en 17u30 infostand Natuurpunt Scheldedijk Schelle

Info: Ilse Wachters: 03/887.51.69 of roovers_wachters@hotmail.com

Maaienhoek foto: Erik De Keersmaecker

Dinsdag 6 oktober: Nieuw Booms moment

Een nieuw Booms moment, onder meer om concrete afspraken te maken over de projecten van Natuurpunt in het Bos N en de Oude Nete-arm in Rumst. De toekomst van de natuurrijke kleiputten tussen Boom, Reet, Terhagen en Rumst is eveneens een belangrijk aandachtspunt.

Afspraak: 20u tot 22u30 School Boom Park, Van Lerieslaan 221 Boom

Info: Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of svenlambrecht@gmail.com

Woensdag 14 oktober: Kids gaan op zoek naar sporen in het bos

Meer info op de kidspagina's in dit Rupel.blad

Zaterdag 17 oktober: Zie zo zoogdier in Walenhoek

Zoogdierweekend in Vlaanderen, met Natuurpunt Rupelstreek willen we niet op het appel ontbreken.

Vandaag kan je in het bezoekerscentrum de Paardenstal en in Walenhoek kennis maken met een aantal kleine beestjes. In de Paardenstal kan je terecht voor een portie braakballen pluizen en enkele powerpointpresentaties over zoogdieren.

Bij het braakballen pluizen is het superinteressant om te weten te komen, welke kleine zoogdiertjes je allemaal kan terugvinden in zo'n kerkuilbraakbal. Kerkuilen zijn dan ook superjagers en kieskeurig zijn ze al helemaal niet. Ook onze kids zijn welkom voor deze pluismomenten. Tijdens de avond en vooravond maken we ook enkele korte wandelingen in Walenhoek, waarbij we de live-traps gaan controleren, met hopelijk daarin enkele kleine zoogdiertjes.

Het programma:

15u: powerpoint over zoogdieren

16u: kerkuilbraakballen pluizen

18u: powerpoint over zoogdieren

19u: korte wandelexcursie in Walenhoek

20u: kerkuilbraakballen pluizen

21u: korte wandelexcursie in Walenhoek

Afspraak: bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be en Frank Van der Velde tel. 03/888.39.44 of frank_v_d_velde@hotmail.com

Huisspitsmuis: foto Vilda/Rollin Verlinde

Zaterdag 24 oktober: Natuurbeheer Bos N

Tijdens de Dag van de Natuur 2008 werd het natuurbeheer in Bos N opgestart, tevens maakten we van de gelegenheid gebruik om Natuurpunt in de buurt voor te stellen. Net zoals vorig jaar werken we verder aan het instandhouden van het centrale rietveld. Dit doen we door het rietveld te maaien en het struweel aan de randen te verwijderen. Hopelijk kunnen we opnieuw rekenen op een groot aantal helpende handen en heel wat interesse voor onze Natuurpunt-infostand.

Afspraak voor het natuurbeheer: van 9u tot 12u aan de parking langs de Van Lerijslaan, recht tegenover de Gevaertlaan.

Breng best laarzen en werkhandschoenen mee.

Omstreeks 10u45 houden we een korte break. Buren van het Bos N kunnen kennis maken met Natuurpunt aan ons infotentje op de parking Van Lerijslaan tussen 9u en 12u

Info: Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of svenlambrecht@gmail.com

Zaterdag 7 november: Bustocht vallei van de Lomme

Met deze bustocht nemen we de draad weer op van een oude traditie: een herfsttocht naar de Ardennen. Vandaag plannen we een bezoek aan de vallei van de Lomme in de buurt van Saint-Hubert. Tijdens de voormiddag volgen we de loop van het riviertje van Mirwart richting Smuid. Onderweg hopen we regelmatig een glimp op te vangen van een waterspreeuw. Waterspreeuwen zijn best wel merkwaardige vogels, die erin slagen om lopend onder water insecten op te pikken. Het hele jaar door zijn ze aanwezig in snel stromende riviertjes. Tijdens de middag trekken we naar een eetcafé. Na de middag wandelen we terug richting Mirwart langs een andere route.

Vooraleer we de lange bustocht naar Boom en Hoboken aanvatten, maken we een stop aan een wegrestaurant langs de autostrade, zodat je na je thuiskomst rustig kan nagenieten aan deze Ardeense herfsttocht.

Opmerking: De wandelplanning is wel met enig voorbehoud. Van begin oktober tot eind december worden in de Ardeense bossen bepaalde wandelpaden afgesloten voor drijfjachten. Bij de opmaak van dit tijdschrift waren de precieze data van die drijfjachten nog niet gekend. Mogelijk moeten we ons wandeltraject dus aanpassen.

Afspraak:

7u30 parking sporthal Sorghvliedt, Krijgsbaan 20, Hoboken

8u00 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom

Inschrijven: kan tot 31 oktober door een storting van 17 euro (volw.) of 10 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek, Niel, met vermelding: Bustocht Ardennen, het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Meebrengen: Verrekijker, laarzen of stevige stapschoenen zijn een aanrader! Een picknick kan je meebrengen als hongerstiller. Eventueel kan je ook een snack eten in het eetcafé.

Terug in Boom: omstreeks 20u30

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zaterdag 14 november: Op ontdekking in het Niels Broek

Vandaag gaan we op ontdekking langs de percelen die recent en in het verleden door Natuurpunt in het Niels Broek werden aangekocht. De ideeën die door onze hoofden zweven wat natuurontwikkeling betreft, worden even getoetst aan de realiteit.

Afspraak: 13u30 Ridder Berthoutlaan Niel (thv het gemeentehuis)

Meebrengen: Laarzen of stevige stapschoenen

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Woensdag 18 november: Kids bezoeken de kinderboerderij Barelhoeve

Meer info op de kidspagina's in dit Rupel.blad

Donderdag 19 november: Vergadering Natuurpunt Rupelstreek

Afspraak: 20u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 21 november: Dag van de Natuur - knotwilgen knotten in het Niels Broek

Na een jaartje onderbreking knopen we opnieuw aan met ons klassiek programma, een knotwilgenactie tijdens de Dag van de Natuur. Dit keer trekken we naar een weiland aan de Broeklei in Niel. Daar zal eveneens een infostand van Natuurpunt staan. Tijdens de middagpauze vergasten we de vrijwillige medewerkers op een bord soep en boterhammen.

Hopelijk kunnen we net zoals de voorbije winter rekenen op een groot aantal vrijwilligers. Het dikkere snoeihout mag meegenomen worden voor de houtkachel.

Afspraak: 9u tot 14u weiland Broeklei Niel

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zaterdag 28 november: Behaag...Natuurlijk!

Met het samenstellen en de bedeling van de plantpakketten en knotwilgpoten sluiten we de haagplantcampagne Behaag... Natuurlijk 2009 af.

Heb je enkele uurtjes vrij om een handje toe te steken bij het samenstellen van de plantpakketten?

Dan ben je meer dan welkom op één van volgende locaties:

Boom:	gemeentemagazijn, Dijleweg:	10u - 12u	info	03/880.18.55
Hemiksem	gemeentemagazijn, Gilliotlaan	10u - 12u	info	03/887.86.99
Niel	gemeentemagazijn, Volkenbondstraat	9u - 12u	info	03/888.30.74
Rumst	gemeentemagazijn, Korte Veerstraat	10u - 12u	info	03/880.00.69
Schelle	garages politie Leopoldstraat	13u - 17u	info	03/887.13.72

Let op: in Schelle worden de pakketten samengesteld op vrijdag 21 november tussen 13u en 15u, bedeling plantgoed tussen 15u en 17u

Zaterdag 5 december: Werkdag in het Niels Broek

Vandaag staat er een eerste halve werkdag in het Niels Broek op het programma. In eerste instantie trachten we de rommel van koterijen op te ruimen en oude afsluitingen weg te halen.

Afspraak: 9u tot 12u einde Broeklei/Korte Ameldijk Niel

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zaterdag 12 december: Namiddagwandeling GGG Lippensbroek en het natuurreserveaat Scheldevallei Moerzeke-Kastel

Voor onze laatste excursie van 2009 gaan we op bezoek bij Natuurpunt Hamme. Frans Van Havermaet, voorzitter van Natuurpunt Hamme en ondertussen ook al een halve Rupelaar is vandaag onze gids. Onze tocht start aan de Driegoten in Hamme, van hieruit hebben we een mooi zicht op de Schelde die hier een wijde bocht maakt. Driegoten telt ook een aantal eetgelegenheden waar het goed tafelen is, in één er van zullen we na de wandeling iets nuttigen.

Wandelend langs de Scheldebijk richting Moerzeke, tot voor de gemeentefusie een zelfstandige gemeente met als gehucht Kastel, komen we snel aan het GGG Lippensbroek. Het GGG (Gecontroleerde Gereduceerde Getijdengebied) Lippensbroek is een unicum in de wereld. Het is het eerste, en tot nu toe ook het enige, buitendijks gebied waar men, door het instellen van een gereduceerd getij, nieuwe slikken en schorren laat ontwikkelen. Slikken en schorren die zo belangrijk zijn voor het herstel van het ganse Schelde-estuarium. In het kader van de actualisatie van het Sigmapijn zullen er nog meerdere GGG worden ingericht langs de Schelde, Rupel en Durme, onder meer het toekomstig overstromingsgebied Kruikebe/Bazel/Rupelmonde.

Het Lippensbroek is dan ook een proefproject dat zeer intens wetenschappelijk wordt opgevolgd. De resultaten van deze onderzoeken kunnen worden toegepast in de nog te realiseren GGG's. We krijgen hier wel al een voorsmaakje van wat we mogen verwachten van de verschillende natuurontwikkelingsprojecten die men gaat uitvoeren de komende jaren in het Schelde-estuarium. Het Lippensbroek heeft nu al een grote aantrekkingskracht op steltlopers en diverse eendensoorten. Omstreeks 17u zijn we terug aan de Driegoten en hebben we een afspraak in een plaatselijk restaurant.

Afspraak: 13u15 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom. Vandaar rijden we carpoolend naar de Driegoten in Hamme. Afspraak aan de Driegoten om 14u

Deelnemen kost 1 euro/persoon (kids tot 16 jaar gratis), niet-Natuurpuntleden betalen 3 euro.

Meld vooraf je deelname aan Erik tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Het aantal deelnemers is immers beperkt tot max. 25 personen

Zaterdag 30 januari: Boottocht op de Schelde

De herfst is nauwelijks in het land en toch willen we je nu al warm maken voor een winterse boottocht op de Schelde. Begin dit jaar bracht de Jan Plezier 4 ons via de Rupel helemaal naar het Zennegat. Onderweg konden we genieten van de natuurpracht van de rivier die tijdens de winter bezwommen wordt door duizenden watervogels. Nu varen we met de grotere boot, de Jan Plezier 2 heen en weer op de Schelde. Eerst met laag water richting Baasrode en dan terug met opgaand getij richting Schelle. Het stukje Schelde dat we bevaren wordt door velen beschouwd als het mooiste stuk rivier van West-Europa. De brede slikplaten en de metershoge schorren glijden aan ons voor voorbij. Onderweg varen we voorbij pittoreske dorpen, zoals het mooie Rupelmonde. De nieuwe Scheldebrug onderdoor langs de nieuwe skyline van Temse om dan via Mariekerke en Sint-Amands Baasrode te bereiken.

Op de Jan Plezier 2 kunnen 150 passagiers mee. Wacht echter niet te lang om in te schrijven. Deze boottocht is immers een samenwerking tussen de Natuurpuntafdelingen Aartselaar, Hobokense Polder, Klein-Brabant en Rupelstreek

Onze gids aan boord is Erika Van den Bergh. Erika is medewerkster van het INBO en zij heeft de rivier reeds lang in haar hart gesloten.

Afspraak: 10u15 (stipt) veersteiger Schelle, einde Tolhuisstraat Schelle

Meebrengen: winddichte en warme kledij, verrekijker, telescoop, fototoestel, picknick, drank is te koop op de boot, alsook soep.

Inschrijven kan tot 23 januari door een storting van 12 euro (volw.) of 8 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel, met vermelding: Boottocht Schelde, het aantal personen en je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Wacht vooral niet te lang om in te schrijven, het aantal deelnemers is immers beperkt tot 150 personen

Terug in Schelle: omstreeks 15u30

Info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Vrijdag 5 februari: Iedenavond Natuurpunt Rupelstreek

Noteer deze datum in je agenda.

Nieuws uit de buurt:

Zaterdag 10 oktober: Open Werfdag gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde

De polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde worden momenteel ingericht als overstromingsgebied. Dit project is een onderdeel van het Sigmaplan, dat tot stand kwam na de overstroming van Ruisbroek in 1976. Tijdens de Open Werfdag kan je de toekomst van de polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde met de fiets of te voet ontdekken. Je kan je daar laten overdonderen door de indrukwekkende nieuwe in- en uitwateringssluizen en de nieuwe natuur in het gebied. Verenigingen en gezinnen kunnen deelnemen aan een familiezoektocht die ongeveer één uur duurt.

Spelenderwijs kan je dan kennis maken met de bouwstenen van dit groots natuur- en veiligheidsproject. Aan het einde van het de reeks doe- en denkopdrachten wacht éénieder een leuke verrassing. In de infokeet aan de Scheldelei in Kruibeke (tegenover veersteiger Hoboken) staan projectmedewerkers klaar om je vragen te beantwoorden. In de tentoonstellingsruimte kan je terecht voor een presentatie en een projectfilm.

Deze Open Werfdag is een initiatief van Waterwegen en Zeekanaal NV en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Afspraken:

Projectfilm en presentaties Infokeet Scheldelei Kruibeke om 11u – 13u – 14u- 15u

Begeleide wandelingen (vertrek aan de Infokeet) om 11u50 – 13u50 – 14u50 en 15u50

Op eigen houtje door de polder kan vanaf het Callebeekveer (tegenover veersteiger Hemiksem) op eigen tempo via 3 vrije uitgestippelde wandelingen.

Met de fiets door de polder: vanaf het Callebeekveer werd een fietstraject uitgestippeld waarbij je via infoborden langs de route de nieuwe natuur kan ontdekken.

Meer info: www.gogkbr.be

Interesse om natuurgids te worden?

De VMPA-natuurgidsen van het Blaasveld Broek en Klein-Brabant richten begin 2010, een nieuwe cursus natuurgids in. De cursus gaat door in Bornem en bestaat uit 15 theoretische lessen en 15 praktijkgerichte wandelingen.

Meer info:

- Jos Robijns: 03/886.83.53 of 0499.329.707
- Frans Hermans: 03/899.14.44 of 0495.52.79.53

Natuurkalender Aartselaar

Zaterdag 3 oktober: Trefdag Natuurpunt in Antwerpen

Zin om deel te nemen aan de jaarlijkse Trefdag van Natuurpunt? Dat kan en we hoeven ons dit jaar zelfs niet ver te verplaatsen. De Trefdag vindt plaats in het St. Lievenscollege in de Kasteelpleinstraat 31 Antwerpen. Welkom vanaf 9.30 u (koffie, thee, koek) en officieel wordt er gestart om 10 u met een algemene vergadering. Tijdens de middag is er – zoals steeds – een interessante infomarkt.

De namiddag is gewijd aan een aantal workshops. De dag wordt afgesloten met een receptie.

Er is een nevenprogramma voorzien voor partner en kinderen.

Wij gaan al zeker naar de Trefdag! Jij ook? Er moet ingeschreven worden, dus **laat heel snel iets weten** aan Luk Smets, 03/289.73.66 - luk.smets@telenet.be

Zondag 11 oktober: Week van het Bos

Natuurwandeling in het Cleydaelhof in Aartselaar. Als bosliefhebber zal onze boshappening van zondag 11 oktober 2009 je zeker interesseren. We gaan in het Cleydaelhof naar de kern van de zaak: we gaan namelijk op zoek naar zaden met pit. Je zal merken dat dit bosdomein van 30 ha je heel wat kan vertellen over de ontwikkeling van een aangeplant boompje tot volwassen boom. Alle stadia zullen we hier kunnen bekijken en bespreken. Alle bomen en planten hebben hun eigen verhaal. Ondertussen hebben we ook oog voor al wat leeft, groeit, geurt en kleurt in het bos: zowel dieren, paddenstoelen, planten en bloemen zullen aan bod komen.

Laarzen zijn een aanrader (anders stevig schoeisel, regenkledij desgevallend) en met een verrekijker en een vergrootglas zie je zoveel meer. Je gidsen zijn Johan Herreman en Ronny Verelst.

Info: Johan Herreman, 03/887.27.98 - herreman.johan@skynet.be

Afspraak: Zinkvalstraat, tegenover de ingang van het kasteel Cleydael om 10 u

Einde: omstreeks 12 u

Donderdag 15 oktober: Ecologisch theater TEGEN DE LAMP

met Dimitri Leue, Jonas Van Geel en de Low Impact Man, Steven Vromman

Na 'Don Kyoto' wilde Dimitri Leue nogmaals zijn tanden zetten in een ecologisch project.

Jonas Van Geel had ook wel zin in een theaterfeest met groene inslag.

De kostuums: gerecycleerd.

Het decor: composteerbaar.

De muziek: akoestisch.

Het licht: eco.

Het transport: op koolzaadolie.

De inhoud: vele kleuren.

Maar om er zeker van te zijn dat de inhoud ook 'groen' is, nodigen de klimaatvriendelijke theatermakers elke avond een ecologische klepper uit.

Steven Vromman, alias de Low Impact Man, is één van de gasten die meegetrokken wordt in deze ondergrondse theatervoorstelling.

Natuurpunt Aartselaar geeft zijn medewerking aan deze theatervoorstelling in het Cultureel Centrum van Aartselaar: we zullen namelijk aanwezig zijn met onze infostand.

Waarover gaat het?

Diep in een grot hebben drie personages exact één uur de tijd om een wens te bedenken die alles kan veranderen.

Tekst: Dimitri Leue

Wens: Steven Vromman

Spel: Dimitri Leue, Jonas Van Geel

Low Impact Man

Muziek: Antoon Offeciers

Meer informatie is te vinden op de website www.tegendelamp.be

Prijs: 13 euro / 11,75 euro (-26j / +55j)

Aanvang: 20u15

Bestel zeer snel je kaarten in het CC: 03/877.28.75 tijdens kantooruren

Nuttige info

Op woensdag 28 oktober om 20 u organiseert het CC de gratis workshop 'Aan de Slag met Tegen de Lamp'. Een workshop om je eigen impact op het milieu concreet te laten verkleinen.– i.s.m. Ecolife vzw. Neem contact op met het CC van Aartselaar

Vrijdag 16 oktober: Cursus Spoorzoeken

Vandaag start de eerste les van de driedelige cursus "spoorzoeken".

Wil je hiervoor inschrijven? Bekijk dan snel de uitgebreide info hierover elders in dit Rupel.blad.

Zaterdag 7 november: Bustocht naar de Vallei van de Lomme

Meer info en inschrijvingsmodaliteiten vindt u in de Natuurkalender Rupelstreek.

Zaterdag 28 november: Behaag...natuurlijk

Met het samenstellen en de bedeling van de plantpakketten en knotwilgpoten sluiten we de haagplantcampagne Behaag...

Natuurlijk 2009 af. Heb je enkele uurtjes vrij om een handje toe te steken bij het samenstellen van de plantpakketten?

Dan ben je meer dan welkom van 9 tot 11 u in het Gemeentemagazijn, L.Gilliotlaan 6 Aartselaar

Of wil je de plantpakketten helpen bedelen aan de klanten? Traditiegetrouw stellen we een kleine verkoopsstand op en bieden we de klanten een gratis drankje aan. Dus hulp is zeker welkom!

Kom dan van 12 tot 14 u naar dezelfde afspraakplaats.

Meld je aanwezigheid vooraf aan Luk en Ria Smets-Thys, 03/289.73.66

Woensdag 9 december: Kids helpen vogels in de winter

We knutselen een voedertafel in elkaar. Meer info vindt u in de rubriek RupelAartjes.

Wees snel met inschrijven ! Er kunnen slechts 15 kinderen deelnemen.

Zondag 13 december: Vogels kijken op het Noordelijk Eiland

Het Noordelijk Eiland in Wintam is een van de betere vogelkijkgebieden in onze regio. De winterperiode is bovendien enorm geschikt om zeldzamere wintergasten te observeren. Brilduikers en nonnetjes behoren tot de mogelijkheden. Maar ook talloze eendensoorten, aalscholvers, ... zullen allicht de revue passeren.

Praktisch: vertrek op de parking van het Cultureel Centrum 't Aambeeld te Aartselaar om 9.30 u. Samen rijden om autokm's te sparen ! Wie liever met de fiets gaat, kan aansluiten aan de overzet te Schelle, einde Tolhuisstraat om 9.55 u. We nemen de boot van 10u.

Terug te Aartselaar omstreeks 12.30 u.

Meebrengen: verrekijker, eventueel telescoop, winddichte kledij en stevige stapschoenen

Info: Luk Smets, 03/289.73.66 – luk.smets@telenet.be

Noordelijk Eiland – foto Marcel Viaene

Vrijdag 22 januari: Canada...een fotoreisverslag

Johan en Anny Herreman bezochten in 2008 West-Canada. Luk en Ria Smets-Thys in de zomer van 2009. Zij bundelden hun foto's in een boeiende becommentarieerde fotoreeks.

Noteer alvast deze datum in je agenda. Plaats en beginuur zal je in volgend Rupel.blad kunnen lezen.

Zondag 30 januari: Boottocht op de Schelde

Deze activiteit lijkt nog veraf. Maar toch kan u nu al inschrijven voor deze fel gegeerde uitstap.

Meer info en inschrijvingsmodaliteiten vindt u in de Natuurkalender Rupelstreek.

Vrijdag 12 februari: Ledenavond Natuurpunt Aartselaar

Na een korte fototerugblik op het voorbije jaar zal Hilde Janssens je vergasten op een prachtige fotoreeks over Bhutan. Een hapje en een drankje hoort er uiteraard ook bij.

Meer info over plaats en beginuur in het volgend Rupel.blad.

België – Belgique
P.B.
2620 Hemiksem 1
8/5071

Activiteiten Natuurpunt Rupelstreek Natuurpunt Aartselaar

Za 3 oktober: Trefdag Natuurpunt in Antwerpen

Zo 4 oktober: Opendeurdag in Maaienhoek
vanaf 14u infostand Natuurpunt Schelgedijk Schelle

Di 6 oktober: Nieuw Booms moment
20u School Boom Park, Van Lerijslaan 221 Boom

Zo 11 oktober: Week van het Bos
10u Zinkvalstraat, tegenover ingang kasteel Cleydael

Do 15 oktober: Ecologisch theater TEGEN DE LAMP

Za 17 oktober: Zie zo zoogdier in Walenhoek
15u de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel

Zag 24 oktober: Natuurbeheer Bos N
vanaf 9u aan de parking langs de Van Lerijslaan

Za 7 november: Bustocht vallei van de Lomme
7u30 parking sporthal, Krijgsbaan 20, Hoboken
8u00 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom

Za 14 november: Op ontdekking in het Niels Broek
13u30 Ridder Berthoutlaan Niel (thv het gemeentehuis)

Wo 18 november: Kids bezoeken de kinderboerderij Barelhoeve

Do 19 november: Vergadering Natuurpunt Rupelstreek
20u de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Za 21 november: knotwilgen knotten
9u tot 14u weiland Broeklei Niel

Za 28 november: Behaag...Natuurlijk!

Za 5 december: Werkdag in het Niels Broek
9u tot 12u einde Broeklei/Korte Ameldijk Niel

Wo 9 december: Kids helpen vogels in de winter

Za 12 december: Namiddagwandeling GGG Lippensbroek en het natuurreservaat Scheldevallei Moerzeke-Kastel
13u15 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom

Zo 13 december: Vogels kijken Noordelijk Eiland
9u30 Cultureel Centrum 't Aambeeld te Aartselaar

Za 30 januari: Boottocht op de Schelde
10u15 (stipt) veersteiger Schelle, einde Tolhuisstraat

Lidmaatschap Natuurpunt

Om het hele jaar lid te zijn, stort u 20 euro op bankrekening 230-0044233-21 van Natuurpunt. Dan bent u lid tot eind 2010.

Leden van andere Natuurpuntafdelingen die het ledentijdschrift Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften kunnen gedaan worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar. Deze zijn vanaf 30 euro fiscaal aftrekbaar

Driemaandelijks regionaal informatieblad
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar
18° jaargang n° 4: oktober, november, december 2009

Afgiftekantoor : 2620 Hemiksem 1
Verantwoordelijke uitgever : Erik De Keersmaecker
Peter Benoitplein 18
2627 Schelle